

Breu història de la premsa mediambiental a Mallorca

Magdalena Cortés

A partir dels anys setanta els temes mediambientals comencen a aparèixer a les planes dels diaris. El naixement del GOB coincideix amb les primeres mobilitzacions i les primeres publicacions mediambientals fetes a les Balears. No es pot separar una cosa de l'altra. Per parlar de la història de la premsa ecològica a les Balears també s'ha de fer referència al GOB i a algunes fites importants per a la societat balear en matèria de protecció del territori. Aquest és un breu resum del que ha passat i s'ha publicat els darrers trenta anys en temes de medi ambient. Està basat principalment en la informació aportada per Miquel Àngel March, portaveu del GOB.

El final del franquisme, les conseqüències del primer boom turístic i la preocupació ambiental a nivell mundial són l'escenari de fons quan a Mallorca es comença a parlar de temes mediambientals als diaris. Una plana setmanal al *Diario de Mallorca* va ser el primer antecedent de premsa ecològica a Mallorca. Aquesta secció s'anomenava "Defensa de la naturaleza" i estava dedicada a temes de conservació de la natura i divulgació. Jesús Jurado, Lluc Mas, Joan Mayol i Miquel Rayó eren alguns dels que escrivien articles a aquesta pàgina. Persones vinculades precisa-

ment al naixement del GOB. Un curs d'ornitologia organitzat per la Societat d'Història Natural de les Balears i aquella plana de diari ajudaren a ajuntar gent que acabà per crear, l'any 1973, el Grup Balear d'Ornitologia, un grup de persones preocupades pels ocells i els seus hàbitats. L'any 76, el GOB modifica els seus estatuts i hi incorpora la defensa de la natura. Aquest mateix any comença a fer feina per defensar s'Albufera i sa Dragonera i treu la seva primera publicació anomenada *Aegyptius*, el gènere científic del voltor negre, una revista ciclostilada de divulgació ambiental.

L'any 1977 té lloc la primera fita del moviment ecològic a les Balears: el grup Talaiot Corcat ocupa sa Dragonera per lluitar contra la seva urbanització. Arran d'aquest fet, el GOB comença a adoptar una actitud més

activa i radical. És també durant aquests anys que comencen a sorgir altres polèmiques ecològiques com la de s'Albufera i es Trenc. L'any 1978 apareix la revista *Sa Pedra* lligada al grup Talaiot Corcat, una publicació especialitzada en temes de medi ambient, més combativa que de divulgació. S'editava a la impremta del *Diario de Mallorca*, i els tres números que varen sortir es varen distribuir als quioscos. Segons Miquel Àngel March, els anys setanta varen ser el moment en què sorgiren els moviments ecològics per diferents motius, per una banda, perquè es posen de manifest les conseqüències del primer boom turístic, i per l'altra, perquè coincideix amb la instauració de la democràcia que permetrà la llibertat d'expressió.

CONSAGRACIÓ DEL GOB

L'any 1983 marca un altre moment clau dins la història de l'ecologisme a les Balears. La gran manifestació a favor d'es Trenc i en contra de les urbanitzacions. La primera llei que aprovà el Parlament balear va ser precisament la que

establí la protecció d'es Trenc. El GOB es consagra com un grup que arrossega masses i que és capaç d'influir en política. A principis dels anys vuitanta continuen les planes d'informació mediambiental a la premsa generalista. Al diari *Última Hora* es publica una pàgina setmanal anomenada "Societat i Medi Ambient" que s'encarrega d'escrivir el GOB. Aquesta pàgina va obtenir l'accésit de mitjans de comunicació al Premi Nacional de Medi Ambient. També el diari *Baleares* tenia la seva secció periòdica, "Baleares Verde" signada per Jesús Jurado.

En aquesta època la revista *Lluc* treu molts de números dedicats a temes mediambientals. Sa Dragonera, s'Albufera o l'ordenació del territori són alguns dels temes tractats de manera monogràfica. L'any 84 la revista del GOB Mallorca canvia el seu format i passa a anomenar-se *L'Ecologista*, un canal de comunicació sobretot per als seus socis, però que també arriba a les escoles, biblioteques i centres públics. Des del 1987, el GOB posa en marxa l'*Anuari ornitològic*, una altra publicació, però aquesta de caire científic. I des del GOB Sóller s'elabora una revista d'àmbit local de tipus ambiental anomenada *Passaforadí*.

ELS ANYS NORANTA

L'any 1991 s'aprova la Llei d'espais naturals. La seva modificació l'any següent també provoca una gran manifestació. En els anys noranta apareix "Fora Vila Verd", un suplement sobre temes rurals i ambientals que s'inclou al diari *El Día del Mundo*. La revista *El Mirall*, de l'Obra Cultural Balear, substitueix *Lluc* que queda com a revista de l'Església, i també dedicarà alguns números a temes ambientals. Trenta mil persones sortiren al carrer l'any 1998 per cridar "Prou d'urbanitzacions", és l'any que s'aprovaren les Directrius d'ordenació del territori. L'any 99 surt *Gea* editada per l'Obra Social i cultural de "SA NOSTRA", una revista dedicada a temes mediambientals i d'actualitat. A la premsa de la part forana també es troben seccions dedicades a divulgació o a conflictes mediambientals. L'any 2001 el GOB treu una altra revista de divulgació anomenada *Es Busqueret*. Des de l'Administració també es posen en marxa diferents publicacions com revistes de parcs naturals, un anuari del Parc Natural de s'Albufera, etc.

INFORMAR I EDUCAR

Per a Miquel Àngel March és pràcticament impossible que una revista de temes ambientals sigui rendible econòmicament a les Balears, no hi ha mercat. Les que hi ha són revistes d'entitats, lligades a un grup que no té afany de lucre sinó de divulgació. De tota manera, March és optimista si compara el panorama amb el de la resta de l'Estat. Segons ell, "els mitjans de comunicació de les Balears tenen una dedicació a temes ambientals i urbanístics elevadíssima. Els temes ambientals copen campanyes electorals, han estat motiu de crisis polítiques i són temes de debat social". Per a March és molt més interessant que siguin els diaris de temàtica general els que tractin els temes ambientals en lloc que siguin revistes específiques que arriben a un sector determinat de la societat. "És important que la premsa informi i que hi hagi periodistes especialitzats en temes de medi ambient". També, a un altre nivell, aposta per incorporar dins del sistema educatiu plantejaments més

compromesos en temes de medi ambient.

El Govern sorgit de les eleccions del maig del 2003 "ha començat amb unes polítiques molt regressives i agressives cap al territori i no sempre responen als programes electorals. Aquestes polítiques representen un retrocés molt important en temes ambientals". Ho diu Miquel Àngel March. El GOB denuncia que la Llei d'acompanyament aprovada el 17 de desembre del 2003 al Parlament suposa la pràctica derogació dels parcs de Llevant a Mallorca, i de Cala d'Hort, a Eivissa. Aquests plantejaments del Govern han tengut una resposta social molt important. "Les manifestacions són un símptoma d'una societat sensibilitzada", March és optimista i, en darrer terme, confia que els plantejaments que fa el nou Govern no acabin per traduir-se en fets. El GOB compta amb 6.500 afiliats a les Balears, d'aquests, 4.500 són a Mallorca. De cara al futur, el GOB vol continuar desenvolupant la tasca científica i de divulgació, al mateix temps que actua com a grup de pressió en defensa del medi ambient.

La qualitat i la varietat dels recursos i de la informació disponibles a la xarxa indiquen fins a quin punt una societat pot ser considerada avançada, revelen

temes fonamentals entre els quals destaca clarament el medi ambient. Però l'interès que, *a priori*, manifesta el ciutadà per l'entorn, contrasta, també clarament, amb els comportaments individuals i socials. Aquesta contradicció de fons sembla ser

una de les preocupacions bàsiques, tal i com destaca el catedràtic de ciències de l'educació, Jaume Sureda, de l'educació ambiental. Jaume Sureda dirigeix, des de la Universitat de les Illes Balears i juntament amb el professor de biologia, Gabriel

La xarxa ambiental de les Illes multiplica les ofertes

El dret a la informació mediambiental a Internet

Constanza Forteza

fins on es compleix el dret a la informació i, en el cas que ens ocupa, el dret específic a la informació mediambiental, base de la mateixa educació ambiental. Aquí i ara, a les Illes, les possibilitats informatives sobre medi ambient es multipliquen, tot i que encara manca molt per fer, en especial que les administracions i les empreses facin públics estudis i dades. Sigui com sigui, les ofertes disponibles creixen i a la xarxa es pot trobar des de l'OMPIB, un observatori mediambiental per a les petites i mitjanes empreses, fins a les diferents pàgines de la Conselleria de Medi Ambient, tot passant per una àmplia varietat d'iniciatives de tipus corporatiu o d'origen privat individual.

Moyà, l'OMPIB, l'Observatori Mediambiental de la Petita i Mitjana Empresa, una web recent on s'ofereixen recursos, legislació, ajuts, actualitat, serveis, directoris i documents a les pimes, un magatzem de possibilitats i una eina educativa perquè les empreses facin pròpies les determinacions sostenibles no com una càrrega sinó com

Pràcticament totes les enquestes diuen que els usuaris accedeixen a Internet per consultar, en primer lloc, matèries relatives a la salut i, a continuació, una sèrie de